

Τεχνική υποστήριξη για την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων που υποστηρίζουν την ανάπτυξη οικογενειοκεντρικών υπηρεσιών Πρώιμης Παρέμβασης στην Ελλάδα

Συμφωνία επιχορήγησης αρ. 101048313

Πακετο εκπαίδευσης στην οικογενειοκεντρική ΠΠΠ για εργαζομένους υπηρεσιών ΠΠΠ

ΡΡΤ 3: Η εξέλιξη του θεωρητικού πλαισίου της πρώιμης παρέμβασης και οι πιο σύγχρονοι ορισμοί

ECI GREECE

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Με τη χρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Νομική και πολιτική βάση για την πρώιμη παρέμβαση

- **ΣΗΕΔΠ:** Άρθρο 6 - Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να αναπτύσσονται στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό
- **Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού:** Γενικό σχόλιο σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού στην πρώιμη παιδική ηλικία
- **ΣΗΕΔΑΑ:** Άρθρο 7 - Τα παιδιά με αναπηρίες απολαμβάνουν όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, σε ίση βάση με τα υπόλοιπα παιδιά.
Άρθρο 25: τα κράτη μεριμνούν ώστε να παρέχουν υπηρεσίες έγκαιρης αναγνώρισης και παρέμβασης που σχεδιασμένες με σκοπό να ελαχιστοποιήσουν και να αποτρέψουν περαιτέρω αναπηρίες

Νομική και πολιτική βάση για την πρώιμη παρέμβαση

- Έκθεση UNESCO, Τμήμα Προμηθειών του ΟΗΕ, UNICEF και Παγκόσμια Τράπεζα «Εκπαίδευση για Όλους», 1990
- UNESCO
  - Ολιστικός Δείκτης Πρώιμης Παιδικής Ανάπτυξης
  - Παγκόσμια στρατηγική για την πρώιμη παιδική ηλικία 2021 – 2030
  - Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης «Εκπαίδευση για Όλους».
- Έκθεση της UNICEF, «The State of the World’s Children: Early Childhood», 2001
- ΟΟΣΑ: “Starting Strong Report”, 2006
- Οργανισμός της ΕΕ για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή – «Βασικά μηνύματα πολιτικής ECI», 2012
- Η Ομάδα Εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα (ECEC): Έκθεση της ομάδας εμπειρογνομώνων της Γενικής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, Νεότητας, Αθλητισμού και Πολιτισμού (DG EAG) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Τι είναι η πρώτη παρέμβαση ?

- Σε ποιους απευθύνεται η Πρώτη παρέμβαση?
- Με ποιο τρόπο παρέχεται (πως, από ποιους, που) ?
- Τι περιλαμβάνει?
- Ποιος είναι ο σκοπός της?

Πρώιμη
Παρέμβαση.
Η εξέλιξη της
οπτικής και των
παρεμβάσεων

Προγράμματα 1^η γενιάς

- Αμιγής Βιοϊατρικός και θεραπευτικός χαρακτήρας
- Πραγματοποιούνταν αποκλειστικά σε εξειδικευμένες δομές
- Είχαν ως αποκλειστικό επίκεντρο τα παιδιά με διαφορετικά προβλήματα.
- Στόχευαν στην βελτίωση ή τη μη επιδείνωσης των δυσκολιών ελλειμμάτων των παιδιών
- Ακολουθούσαν μια μονοδιάστατη επιστημονική προσέγγιση (Bairrao & Almeida, 2003).

Προγράμματα 2^{ης} γενιάς

Πρώιμη
Παρέμβαση.
Η εξέλιξη της
οπτικής και των
παρεμβάσεων

- Απομάκρυνση από τη μονοδιάστατη εστίαση στο παιδί
- Αναγνώριση του καθοριστικού ρόλου της οικογένειας και των κοινωνικών δικτύων στήριξης στην προώθηση της εξέλιξης του παιδιού και στην ενδυνάμωση των ικανοτήτων και της αυτοπεποίθησης των γονέων
- Πρώτες αναφορές για ενδυνάμωση, με κέντρο τα δυνατά σημεία και τους πόρους της οικογένειας

Προγράμματα 3^{ης} γενιάς

Πρώιμη
Παρέμβαση.
Η εξέλιξη της
οπτικής και των
παρεμβάσεων

Εστίαση σε:

- καθημερινές εμπειρίες και ευκαιρίες μάθησης των παιδιών.
- υποστήριξη των γονεϊκών ικανοτήτων.
- στην οικογένεια, τους κοινοτικούς πόρους και την κοινωνική ένταξη.

Τι είναι η πρώιμη παρέμβαση? Σύγχρονοι Ορισμοί

Ο όρος πρώιμη παρέμβαση χρησιμοποιείται για «υπηρεσίες που παρέχονται σε παιδιά από την γέννηση έως τα 3 έτη και που βρίσκονται σε κίνδυνο ή παρουσιάζουν αναπτυξιακές δυσκολίες ή καθυστέρηση».

Μια τέτοια παρέμβαση διαφέρει από την παρέμβαση σε μεγαλύτερα παιδιά καθώς α) επικεντρώνεται στις δραστηριότητες και τις ρουτίνες της οικογένειας, β) περιλαμβάνει πολλές ειδικότητες λογοθεραπευτές, φυσικοθεραπευτές, εργοθεραπευτές, ειδικούς παιδαγωγούς, κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους οι οποίοι παρέχουν τις υπηρεσίες τους εκτός παραδοσιακών εκπαιδευτικών πλαισίων και με μη παραδοσιακό εκπαιδευτικό τρόπο.

American Speech Hearing Association (ASHA, 2003)

Τι είναι η πρώιμη παρέμβαση? Σύγχρονοι Ορισμοί

«Η ΠΠΠ είναι μία σύνθεση υπηρεσιών για πολύ μικρά παιδιά και τις οικογένειές τους, που παρέχονται, κατόπιν αιτήματος, σε μία συγκεκριμένη στιγμή στη ζωή ενός παιδιού και καλύπτουν κάθε δράση που αναλαμβάνεται, όταν ένα παιδί χρειάζεται ειδική υποστήριξη για:

- Να εξασφαλίσει και να ενισχύσει την προσωπική του ανάπτυξη,
- να ενισχύσει τις ικανότητες της οικογένειας και
- να προωθήσει την κοινωνική ένταξη του παιδιού και της οικογένειας.

Αυτές οι ενέργειες πρέπει να παρέχονται στο φυσικό περιβάλλον του παιδιού κατά προτίμηση σε τοπικό επίπεδο, με μία οικογενειακή και πολυδιάστατη προσέγγιση ομαδικής εργασίας»

(European Agency for Development in Special Needs Education, Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση Ανάλυση των Καταστάσεων στην Ευρώπη. Βασικές Απόψεις και Συστάσεις 2005, σελ. 19).

Τι είναι η πρώιμη παρέμβαση? Σύγχρονοι Ορισμοί

Η πρώιμη παρέμβαση παρέχει εξειδικευμένη υποστήριξη και υπηρεσίες για βρέφη και μικρά παιδιά με αναπηρία ή/και αναπτυξιακή καθυστέρηση και τις οικογένειές τους για να βοηθήσει την ανάπτυξη, την ευημερία και τη συμμετοχή τους στην οικογενειακή και κοινοτική ζωή.

Ο στόχος της ΠΠ είναι να διασφαλίσει ότι οι γονείς και άλλοι σημαντικοί ενήλικες στη ζωή του παιδιού μπορούν να παρέχουν στα μικρά παιδιά με αναπηρία ή/και αναπτυξιακή καθυστέρηση εμπειρίες και ευκαιρίες που τα βοηθούν να αποκτήσουν και να χρησιμοποιήσουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για να συμμετέχουν ουσιαστικά στην καθημερινή τους ζωή.

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Early Childhood Intervention Australia (ECIA), 2016
www.ecia.org.au

Τι είναι η πρώιμη παρέμβαση? Σύγχρονοι Ορισμοί

Πρώιμη Παρέμβαση είναι η παροχή υποστήριξης και υπηρεσιών σε οικογένειες παιδιών ηλικίας μεταξύ 0 και 6 χρονών, με αναπτυξιακή καθυστέρηση, αναπηρία ή σοβαρό κίνδυνο να εμφανίσουν αναπτυξιακή καθυστέρηση, οφειλόμενη σε βιολογικές ή και περιβαλλοντικές συνθήκες, μέσα από την ενεργό εμπλοκή επίσημων και ανεπίσημων κοινωνικών δικτύων υποστήριξης, τα οποία, με τη σειρά τους, θα επηρεάσουν, άμεσα και έμμεσα, τη λειτουργικότητα του παιδιού και της οικογένειας.

Η ιδιαιτερότητα της Πρώιμης Παιδικής Παρέμβασης συνίσταται ακριβώς στο γεγονός ότι εστιάζει στην προώθηση της ανάπτυξης του παιδιού μέσα από ένα πρόγραμμα παρέμβασης το οποίο βελτιστοποιεί τις μαθησιακές ευκαιρίες στα φυσικά περιβάλλοντα της καθημερινής ζωής και το οποίο σχεδιάζεται από κοινού τόσο με την οικογένεια όσο και με τους άλλους φροντιστές στη ζωή του παιδιού.

«Συνιστώμενες Πρακτικές Πρώιμης Παιδικής Παρέμβασης: Ένας Οδηγός για Επαγγελματίες» ANIP, Associação Nacional de Intervenção Precoce, 2016

Τι είναι η πρώιμη παρέμβαση? Σύγχρονοι Ορισμοί

Οι καθημερινές εμπειρίες και ευκαιρίες, που προσφέρονται στα βρέφη, τα νήπια και τα μικρά παιδιά από τους γονείς και άλλους βασικούς φροντιστές, στο πλαίσιο των φυσικών δραστηριοτήτων καθημερινής μάθησης και αποσκοπούν στην προώθηση της απόκτησης και της χρήσης δεξιοτήτων συμπεριφοράς, που διαμορφώνουν και επηρεάζουν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις με ανθρώπους και υλικά»

--(Dunst, Raab, Trivette, & Swanson, 2010, σελ. 62)

--

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Ερευνητικά
δεδομένα που
υποστηρίζουν
τους σύγχρονους
ορισμούς
πρώιμης
παρέμβασης

- Τα παιδιά αναπτύσσονται καλύτερα σε περιβάλλοντα φροντίδας- nurturing environments - (Biglan, 2012)
- Τα βασικά περιβάλλοντα για τα μικρά παιδιά είναι σχεσιακά (relational), τα παιδιά μαθαίνουν και αναπτύσσονται μέσα από σχέσεις, η ποιότητα των οποίων κυριολεκτικά αλλάζει τον εγκέφαλό τους νευρολογικά και νευροχημικά. (Richter, 2012; Cozolino, 2006)
- Τα βασικά χαρακτηριστικά των σχέσεων φροντίδας είναι ο συντονισμός, η δέσμευση και η ανταπόκρισιμότητα - attunement, engagement and responsiveness, (Moore, 2009)
- Η συμμετοχή σε καθημερινά περιβάλλοντα είναι ζωτικής σημασίας για την υγεία, την ανάπτυξη και την ποιότητα ζωής όλων των παιδιών (Law et al, 2006)
- Αυτά τα βασικά χαρακτηριστικά ανάπτυξης και μάθησης ισχύουν για παιδιά με ή χωρίς αναπηρίες (King et al., 2002; Moore, 2009; Warren & Brady, 2007)

Τι παρέχουν οι υπηρεσίες πρώιμης παρέμβαση?

1. Προσέγγιση της κοινότητας για τον εντοπισμό δυνητικά επιλέξιμων παιδιών
2. Αναπτυξιακός προσυμπτωματικός έλεγχος και/ή επίβλεψη σε συνεργασία με γιατρούς
3. Διαχείριση παραπομπών από μονάδες εντατικής θεραπείας, γιατρούς, γονείς, κοινωνικές υπηρεσίες, παιδικούς σταθμούς κ.λπ.
4. Ολοκληρωμένες & εξειδικευμένες αναπτυξιακές αξιολογήσεις
5. Αξιολογήσεις της οικογένειας, γονικής μέριμνας, διατροφής και ασφάλειας
6. Ανάπτυξη, εφαρμογή και παρακολούθηση Εξατομικευμένων Προγράμματα Οικογενειακών Υπηρεσιών (IFSP)
7. Τακτικές επισκέψεις στο φυσικό περιβάλλον του παιδιού

Emily Vargas-Barón, BUILDING AND STRENGTHENING INTEGRATED NATIONAL EARLY CHILDHOOD INTERVENTION (ECI) SYSTEMS, 2021

Τι παρέχουν
οι υπηρεσίες
πρώιμης
παρέμβαση?

8. Case management / Διαχείριση υποθέσεων
9. Αναθεωρήσεις αξιολογήσεων & εξατομικευμένων πλάνων οικογενειακής υποστήριξης
10. Προαιρετικά: Κατασκευή παιχνιδιών, συνεδρίες σε ομάδες συνομηλίκων, οικογενειακή συμβουλευτική, υπηρεσίες ανακούφισης κ.λπ.
11. Υπηρεσίες μετάβασης στο επόμενο πλαίσιο (π.χ. παιδικός σταθμός, νηπιαγωγείο, κέντρο ημέρας)
12. Υπηρεσίες συνηγορίας & ενημέρωσης/ευαισθητοποίηση του κοινού
13. Δραστηριότητες δικτύωσης

Emily Vargas-Barón, BUILDING AND STRENGTHENING
INTEGRATED NATIONAL EARLY CHILDHOOD INTERVENTION (ECI)
SYSTEMS, 2021

Κατευθυντήριες αρχές της πρώιμης παρέμβασης

Διαθεσιμότητα

Εγγύτητα

Οικονομικά
προσιτές
υπηρεσίες

Διεπιστημονική
προσέγγιση

Ποικιλία
υπηρεσιών

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή, 2004

<https://www.youtube.com/watch?v=OpxGC6G0HMY&t=5s>

European Association of Service providers
for Persons with Disabilities

European Association of Service providers
for persons with disabilities

Η δράση έχει χρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Technical Support Instrument (Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης) και υλοποιείται από την EASPD σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ΔΗΛΩΣΗ ΑΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Οι πληροφορίες και οι απόψεις που περιλαμβάνονται στο παρόν έγγραφο είναι του/των συντάκτη/συντακτών και δεν αντανακλούν αναγκαία την επίσημη άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν εγγυάται στην ορθότητα των δεδομένων που περιέχονται στο παρόν έγγραφο. Ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ούτε οποιοδήποτε πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό της μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!